

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie zmian w przemyśle metalowym i jego przyszłości (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 51/02)

Sprawozdawca: **José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Współsprawozdawca: **Enrico GIBELLIERI**

Dnia 16 lutego 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

zmian w przemyśle metalowym i jego przyszłości.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 8 września 2010 r.

Mając na względzie odnowienie składu Komitetu, Zgromadzenie Plenarne postanowiło przeprowadzić głosowanie nad niniejszą opinią na sesji plenarnej w październiku i zgodnie z art. 20 regulaminu wewnętrznego wyznaczyło José Isaiása Rodrígueza GARCÍĘ-CARÁ na sprawozdawcę generalnego.

Na 466. sesji plenarnej w dniach 21 października 2010 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 72 głosami – 8 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Znaczenie strategiczne

Sektor metalowy ma kapitalne znaczenie dla przestawienia się na model gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i niskoemisyjnej, zgodnie z celami strategii „Europa 2020”. Większa efektywność wykorzystania zasobów jest zarówno wyzwaniem dla sektora, jak i szansą dla przedsiębiorczości – gospodarka efektywnie korzystająca z zasobów nie ma prawa bytu bez przemysłu metalowego. Mamy do czynienia z sektorem silnym, stwarzającym zarówno liczne miejsca pracy, jak i wartość dodaną. Wspiera on także europejski łańcuch wartości i jest jego ogniwem na drodze do gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów.

1.2 Ogromne znaczenie sektora metalowego wynika także z jego innowacyjności i z roli, jaką odgrywa w zaopatrzeniu, szczególnie w związku z projektem przewodnim „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, który wspomaga oddzielenie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejście na gospodarkę niskoemisyjną, zwiększenie użycia odnawialnych źródeł energii, modernizację sektora transportu i propagowanie racjonalnego gospodarowania energią.

1.3 Widoczność

Problemem przemysłu metalowego jest brak jego widoczności.

1.4 Nie należy mylić sektora metalowego z sektorem produkcji metalu. W jednej z publikacji statystycznych Eurostatu „European Facts and Figures” analizuje się produkcję żelaza, stali i żelazostopów (NACE 27) wspólnie z produkcją wyrobów metalowych, a więc przemysłem metalowym (NACE

28). To bardzo utrudnia prawidłową analizę zatrudnienia i trendów przemysłowych w sektorze metalowym. Niska widoczność objawia się w ocenach wpływu, rzadko uwzględniających bardzo ważne skutki mikroekonomiczne planowanych uregulowań prawnych w tym sektorze. Niezwykle ważne jest wspieranie rozwoju potencjału tego sektora – w szczególności w obszarze wzrostu eksportu – oraz wyciąganie praktycznych wniosków z panującej w nim kultury przedsiębiorczości i innowacyjności.

1.4.1 Dlatego EKES zwraca się do Komisji Europejskiej o odpowiednie uwzględnienie tego sektora przetwórczego w organizacji i rozmieszczeniu zasobów ludzkich; należałoby także zwiększyć zakres reprezentacji i dialogu dotyczącego przemysłu metalowego w DG ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu lub DG ds. Handlu, uwzględniając jego rolę – także w zakresie tworzenia zatrudnienia (4,3 mln miejsc pracy w Unii Europejskiej). EKES wzywa więc Komisję Europejską do zwiększenia oficjalnej reprezentacji przemysłu metalowego w służbach i działaniach Komisji (np. w ramach dialogu UE – Chiny).

1.5 *Należy nad tym pracować, stosując się do zasady „najpierw myśl na małą skalę”.*

Przekazywanie władzom informacji zawartych w przepisach lokalnych i unijnych utrudnia działania MŚP, ponieważ obciąża je pracą administracyjną. Niesprzyjająca jest również atmosfera inwestycyjna w wielu krajach: coraz łatwiej, wygodniej i korzystniej dla przedsiębiorstw jest nabyć część wyrobów poza UE, niż zwiększyć własną produkcję, rozwijać technologię i inwestować w innowacje. Takie postępowanie w dłuższej perspektywie zagrozi pozycji konkurencyjnej i zniechęci młodych techników.

Zdaniem EKES-u należy efektywnie i z przekonaniem stosować zasadę „najpierw myśl na małą skalę” w trakcie wdrażania strategii „Europa 2020” w obszarze polityki przemysłowej, zgodnie z postanowieniami Rady Europejskiej z czerwca 2010 r. i komunikatem w sprawie agendy przemysłowej dla Europy, opierającej się na projekcie przewodnim „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”.

1.5.1 Kluczowe znaczenie ma również wspieranie na wszelkie możliwe sposoby przedsiębiorców – do czego EKES zachęca władze krajowe państw członkowskich – poprzez wprowadzanie ułatwień przy zakładaniu firm i wspieranie przedsiębiorczości.

Obszary polityki społecznej i zatrudnienia są kolejnym kluczowym elementem warunków rynkowych, w których działają przedsiębiorstwa. EKES wzywa państwa członkowskie do podejmowania wspólnych wysiłków – przede wszystkim w obszarze polityki społecznej – na rzecz tworzenia atmosfery sprzyjającej rozwojowi konkurencyjnych i opłacalnych firm, które z kolei pozwolą na stwarzanie trwałych miejsc pracy w europejskim przemyśle metalowym. Ważną kwestią dla tej gałęzi przemysłu jest także umiejętność przewidywania możliwych zmian w modelu działalności biznesowej lub strategii klientów oraz producentów materiałów; można to osiągnąć dzięki dialogowi społecznemu, informacji oraz odpowiednio dobranym i efektywnym konsultacjom. W tym kontekście należałoby zastanowić się nad możliwością propagowania wymiany między państwami członkowskimi i partnerami społecznymi w UE; umożliwiłoby to wymianę doświadczeń oraz identyfikację skutecznych instrumentów i roli modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*).

1.6 Wykwalifikowany personel, odpowiednie planowanie potrzeb szkoleniowych i przybliżenie sektora ludziom młodym

Biorąc pod uwagę średni rozmiar przedsiębiorstw, jeszcze bardziej paląca staje się potrzeba dysponowania wystarczającą ilością wykwalifikowanych kadr. Stąd też kluczowe znaczenie mają środki służące do zapobiegania brakom wykwalifikowanego personelu: wykwalifikowanych pracowników i praktykantów, techników, inżynierów czy badaczy; ważne jest także zapewnienie im odpowiedniego wykształcenia i szkoleń (zarówno formalnych, jak i zawodowych).

1.6.1 EKES podkreśla kluczowe znaczenie szeroko zakrojonych działań na rzecz poprawy wizerunku i przyciągania do przemysłu ludzi młodych. Sektor metalowy, wymagający stosunkowo dużego nakładu siły roboczej, powinien koniecznie utrzymać – i w miarę możliwości ulepszyć – zatrudnienie, zarówno pod kątem liczby pracowników, jak i ich kwalifikacji. EKES wzywa Komisję do przeanalizowania możliwości opracowania na europejską skalę badania na temat wykształcenia i kwalifikacji technicznych niezbędnych w przemyśle metalowym, by móc przewidzieć potrzeby szkoleniowe. To badanie mogłoby stać się ważnym punktem odniesienia dla intensyfikacji współpracy sektora z politechnikami i szkołami zawodowymi. EKES zaleca, by zainicjowany niedawno europejski dialog społeczny dotyczący sektora metalowego posłużył jako bodziec

do przeprowadzenia tego badania, aby przeanalizowano wszystkie możliwości wymiany informacji niezbędne dla poprawy sytuacji MŚP i ich pracowników.

1.7 Innowacyjność

Szczególnie ważne dla powodzenia badań i rozwoju jest współdziałanie producentów metalu i sektora przetwórstwa metali. Podsumowując, należy przeznaczyć więcej europejskich funduszy badawczych na sektor produkcji metalu i gałęzi przemysłu związane z obróbką metalu – w szczególności w dziedzinie technologii materiałowych i nanotechnologii – by w ten sposób ulepszyć właściwości mechaniczne materiałów metalicznych w ramach działalności badawczej przedsiębiorstw oraz wspierać i rozwijać konkurencyjną i innowacyjną przewagę sektora. EKES zaleca, by w trakcie określania struktury ósmego programu ramowego (8PR), administracja europejska – a w szczególności Komisja Europejska – nie szczędziły wysiłków w celu ułatwienia ogólnego dostępu do tych projektów. Należy szczególnie wspierać współpracę z MŚP ze względu na ograniczoną liczbę zasobów ludzkich, którymi dysponują, by określać, przedstawiać i realizować ewentualne projekty innowacyjne.

1.7.1 Innowacje przemysłowe to nie tylko nowa wiedza naukowa, ale także szereg rodzajów innowacji (np. nowe pojęcia z zakresu logistyki czy marketingu, innowacyjność organizacyjna, innowacyjne modele biznesu, projekty produktów); stąd EKES wzywa UE do lepszego ujęcia tych kwestii w unijnej polityce innowacyjności.

1.7.2 Projektowanie i opracowanie produktów przenoszone jest na etapy początkowe lub końcowe łańcucha produkcyjnego, przez co kwestie ochrony praw własności intelektualnej i fałszowania stanowią coraz większe wyzwanie. Bardzo niewiele przedsiębiorstw z sektora metalowego jest w stanie ponieść koszty ochrony własności intelektualnej ponoszone przez większe przedsiębiorstwa.

1.8 Brak wizerunku

Bolączką sektora metalowego jest także „brak wizerunku”. Należy więc opracować odpowiedni wizerunek zarówno sektora, jak i jego możliwości rozwoju. W tej kwestii pożądane byłoby też wsparcie władz. W tym kontekście EKES zaleca władzom krajowym i europejskim analizę kondycji sektora, uznając go za swego rodzaju „barometr przemysłowy” i wymierny wskaźnik „stanu zdrowia” łańcucha produkcji przemysłowej i uczestniczących w nim małych i średnich przedsiębiorstw.

Kwestią problematyczną jest ogólny brak akceptacji dla tego przemysłu i jego projektów przemysłowych, będący wynikiem jego negatywnego wizerunku istniejącego od dziesięcioleci. Należy wypracować nową strategię współdziałania polityki, przemysłu i władz, by stworzyć lepszy wizerunek firm spełniających wszystkie wymagane prawem przepisy.

1.9 Polityka handlowa

Zarówno DG ds. Handlu, jak i DG ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu powinny posiadać wystarczającą wiedzę na temat przemysłu metalowego i przyjąć zrównoważone podejście, jeśli chodzi o stosowanie środków mających wpływ na przedsiębiorstwa z tego sektora. Stąd EKES wzywa Komisję Europejską do podjęcia odpowiednich kroków i uwzględniania interesów wspólnotowych, ich wpływu na cały łańcuch wartości i na ogół przemysłu przy podejmowaniu decyzji dotyczących określonego sektora. W stosunkach z krajami trzecimi Komisja Europejska powinna kierować się zasadą wzajemności, szczególnie w kwestii polityki handlowej.

1.10 Klastry

Duże zainteresowanie wzbudza rozwój wizji sektora metalowego opartej na zgrupowaniach przedsiębiorstw (klastrach), już istniejących na terenie całej Unii Europejskiej. Zgrupowania przedsiębiorstw określone jako klastry istnieją w następujących częściach Europy: Kraj Basków (Hiszpania), Brescia (Włochy), Flandria (Belgia), Litwa, Kraj Loary (Francja), Śląsk (Polska), południowa Westfalia (Niemcy), Vorarlberg (Austria), Walencja (Hiszpania). Należałoby jednak dogłębniej przebadać ten temat, by ocenić skutki, główne trendy i transformacje struktury przemysłowej oraz ewentualne analizy porównawcze (*benchmark*) poszczególnych obszarów.

1.11 Finansowanie

EKES z zadowoleniem przyjąłby położenie większego nacisku na potrzebę oferowania mechanizmów płynności finansowej dla przemysłu wytwórczego, w szczególności dla MŚP z tego sektora, co mogłoby zapoczątkować stosowanie lepszych praktyk w całej Europie.

2. Wstęp

2.1 Traktat lizboński ustalił nowe ramy funkcjonowania Unii Europejskiej, swoje prace zaczęła nowa Komisja Europejska, w 2009 r. rozpoczęła się także nowa kadencja Parlamentu Europejskiego. W tym czasie Unia Europejska, a w szczególności europejski przemysł, musi stawić czoła sytuacji światowej i wyzwaniom o charakterze niespotykanym od czasu powstania UE.

2.2 Jeżeli chcemy powstrzymać wzrost bezrobocia, niszczenie struktury przemysłowej i rosnący brak zaufania obywateli, musimy zdecydowanie stawić czoła tym wyzwaniom.

2.3 Celem EKES-u w niniejszej opinii z inicjatywy własnej w sprawie europejskiego sektora metalowego jest przedstawienie możliwości działań zapobiegawczych, bo to one na dłuższą metę zadecydują o tym, czy uda się utrzymać potencjał innowacyjny, prężność gospodarczą i globalną, konkurencyjną pozycję europejskiego przemysłu metalowego. Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemśle (CCMI) bada wyzwania i możliwości sektora związane z przejściem na zrównoważony model gospodarki i skuteczniejszym zarządzaniem zasobami, zgodnie z założeniami strategii „Europa 2020” Unii Europejskiej.

2.4 Oto niektóre z nasuwających się pytań: jak stawić czoła tym wyzwaniom? Czy instytucje wspólnotowe będą potrafiły odpowiednio się do nich ustosunkować? Pod jakimi względami mogą one wnieść wartość dodaną? Czy strategia „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu stanowi odpowiednie narzędzie do osiągnięcia sukcesu?

3. Wszegobecność przemysłu metalowego

3.1 Przedsiębiorstwa przemysłu metalowego istnieją we wszystkich zakątkach Unii Europejskiej, praktycznie we wszystkich regionach i miastach. Są to firmy elastyczne, innowacyjne, często (stosunkowo) niewielkie, pragmatyczne, oparte na świadczeniu usług, tworzące (i utrzymujące) miejsca pracy i silnie powiązane z innymi ogniwami przemysłowego łańcucha dostaw. Ich istnienie wydaje nam się często oczywiste. Ostatnio poczyniono pierwsze kroki, by zmienić ten stan rzeczy, co należy przyjąć z zadowoleniem: Komisja Europejska opublikowała niedawno pierwszą ogólnoeuropejską analizę na ten temat. Liczne przedsiębiorstwa sektora metalowego charakteryzują się – prawdopodobnie ze względu na swoje rozmiary – różnorodnością, wszechstronnością i prężnością, ale w przeciwieństwie do przedstawicieli interesów całej branży pozostają w znacznej mierze niedostrzegane i nie znajdują się w centrum uwagi świata polityki.

3.2 Ten brak widoczności odzwierciedla np. jedna z publikacji statystycznych Eurostatu „European Facts and Figures”, w której analizuje się produkcję żelaza, stali i żelazostopów (NACE 27) wspólnie z produkcją wyrobów metalowych, a więc sektorem metalowym (NACE 28). To bardzo utrudnia odrębną i prawidłową analizę zatrudnienia i trendów przemysłowych w tym sektorze.

3.3 Ten brak widoczności jest nieuzasadniony. Sektor metalowy jest podstawowym „ukrytym” ogniwem łańcucha dostaw przemysłowych w UE. Ma on olbrzymie znaczenie i pomimo stosunkowo niewielkich rozmiarów poszczególnych przedsiębiorstw, ma – według danych liczbowych – duży udział w gospodarce europejskiej.

3.4 Przedstawione poniżej skrótowe dane pokazują wielkość i strategiczne znaczenie sektora metalowego dla gospodarki i zatrudnienia w Europie.

3.4.1 Sektor ten obejmuje ogromną liczbę małych przedsiębiorstw (400 tys.) w całej Europie, z których większość (ok. 95 %) zatrudnia poniżej 50 pracowników.

3.4.2 Przemysł metalowy zapewnia w całej Europie pracę 4,2 mln osób, co stanowi ok. 12 % całego zatrudnienia w przemyśle!

3.4.3 W sektorze tym powstają liczne miejsca pracy. Znaczące jest, że w przeciwieństwie do innych sektorów poziom zatrudnienia wzrastał w nim stale w Europie w ostatnich dziesięciu latach, aż do niedawnej recesji gospodarczej. Np. w latach 2000–2006 zatrudnienie w omawianym sektorze wzrosło o ok. 8 %.

3.4.4 Jest to sektor o dużym znaczeniu gospodarczym: wartość jego produkcji wyniosła w 2008 r. 530 mld euro.

3.4.5 Zajmuje on centralne miejsce w strukturze przemysłowej UE, gdyż produkuje komponenty dla innych gałęzi przemysłu.

4. Strategiczne znaczenie sektora metalowego

4.1 Podstawowe ogniwo łańcucha dostaw

Europejski sektor metalowy jest podstawowym ogniwem łańcucha dostaw dla przemysłu europejskiego, gdyż dostarcza komponentów i wyrobów gotowych dla wszystkich pozostałych sektorów produkcji:

- komponenty dostarczane są głównie dla przemysłu motoryzacyjnego, lotniczego, transportowego i maszynowego, w tym m.in. dla branży budowy maszyn, co jest kluczowym elementem przekształceń w całym sektorze, prowadzących do lepszego zarządzania zasobami;
- stalowe profile i blachy mają podstawowe znaczenie dla budownictwa (stalowe szkielety budynków, pręty zbrojeniowe, stalowe podbudowy, pokrycie budynków, materiały itp.);
- pojemniki trafiają do różnych gałęzi przemysłu przetwórczego, jak np. przemysł żywnościowy, farmaceutyczny, chemiczny, naftowy itd.;
- produkty służące do mocowania (wkrety, nakrętki i śruby) i narzędzia są używane zarówno przez przemysł, jak i przez konsumentów.

4.2 Solidna gałąź przemysłu

Sektor metalowy posiada solidną strukturę i nie cierpi z powodu nadwyżek mocy produkcyjnych.

4.3 Sektor tworzący miejsca pracy

W sektorze metalowym pracuje ok. 12 % pracowników całego sektora przemysłu w UE-27 i obejmuje około jednej piątej przedsiębiorstw produkcyjnych działających w UE.

4.4 Sektor tworzący wartość dodaną

Europejski przemysł metalowy wytworzył w 2006 r. 10 % wartości dodanej przemysłu w UE-27 i 7,4 % produkcji przemysłowej. Sektor metalowy (produkcja brutto i wielkość produkcji)

jest jednym z sektorów tworzących największą wartość dodaną w Europie; przewyższa on wyraźnie pod tym względem inne sektory przemysłowe.

4.5 Wielki sektor złożony z małych elementów

Europejski sektor metalowy jest pełnoprawnym sektorem przemysłowym, pomimo (albo też dzięki temu), że składa się głównie z wielu bardzo różnorodnych przedsiębiorstw, zwłaszcza małych⁽¹⁾ (ponad 90 % to małe i średnie przedsiębiorstwa rodzinne). Ponadto w wielu krajach – głównym wyjątkiem są tu Niemcy – w sektorze tym dominują mikroprzedsiębiorstwa (poniżej 10 pracowników), które stanowią 80 % przedsiębiorstw w tym sektorze (2006 r.).

4.6 Sektor wzmacniający europejski łańcuch dostaw

4.6.1 Prawdopodobnie struktura przemysłowa sektora metalowego nie jest przypadkowa czy arbitralna, lecz wynika z praktycznego dostosowania do potrzeb rynku, które ostatecznie ukształtowały łańcuch dostaw w przemyśle europejskim, aż uzyskał on widoczną dziś niezbędną elastyczność, innowacyjność i niszowy charakter. Faktu, iż przeciętne przedsiębiorstwo metalurgiczne jest małe lub średnie, nie należy zatem traktować jako słabości, lecz jako przewagę względną.

4.6.2 Co więcej, z analiz wynika, iż sektor ten jest i pozostanie w dużej mierze domeną małych i średnich przedsiębiorstw. Proporcjonalnie stają się one jeszcze mniejsze w stosunku do innych dużych uczestników łańcucha dostaw, którzy – w przeciwieństwie do przemysłu metalowego – podjęli szeroko zakrojone działania konsolidacyjne. Jednakże możliwości konsolidacji w sektorze metalowym są, mówiąc ogólnie, znacznie ograniczone z powodów strukturalnych.

4.6.3 Konieczna jest ścisła współpraca w ramach całego łańcucha dostaw. W związku z tym EKES zwraca się do Komisji Europejskiej i do państw członkowskich o przeanalizowanie istotnej kwestii poprawy partnerstwa i zacieśnienia współpracy w całym łańcuchu dostaw, a zwłaszcza stworzenia kanałów, które pozwolą sektorowi metalowemu określać nowe, przystosowane do zapotrzebowania standardy jakości i klasy stali oraz wpływać na ich opracowywanie.

⁽¹⁾ Komisja Europejska, *FWC Sector Competitiveness Studies* (Konkurencyjność przemysłu metalowego i wyrobów metalowych w UE) – sprawozdanie końcowe z 18 listopada 2009 r., s. 91. Rozdział poświęcony strukturze przemysłu i rozmiarom przedsiębiorstw oraz liczbie i roli MSP w tym sektorze: „Analiza sektora metalowego pod kątem wielkości przedsiębiorstw (zatrudnienia) pokazuje, że sektor ten jest zdominowany przez mikroprzedsiębiorstwa (poniżej 10 pracowników), które stanowiły 80 % wszystkich przedsiębiorstw w tym sektorze w 2006 r. Jednocześnie ok. 17 % wszystkich przedsiębiorstw w tym sektorze w 2006 r. można określić jako małe (10–49 pracowników). Tak więc w 2006 r. ponad 95 % przedsiębiorstw zatrudniało mniej niż 50 osób; 3 % można zakwalifikować do kategorii średnich (50–249 osób), a tylko ok. 0,5 % do dużych (ponad 250 pracowników)”.

4.7 Sektor między młotem a kowadłem

Jeśli wziąć pod uwagę aspekt wielkości i korzyści skali, dysproporcja w stosunkach przemysłu metalowego z klientami i dostawcami będzie w najbliższych latach rosła. W związku z tym sektor ten będzie miał coraz mniejsze możliwości wpływu na swoją przyszłość i środowisko gospodarcze. Sytuacja ta powoduje coraz większy nacisk na koszty stałe i jakość miejsc pracy w tym sektorze.

4.8 Rozwiązania na przyszłość oparte na dokładnych analizach

Opierając się na wymienionych elementach strategicznych, w niniejszej opinii z inicjatywy własnej pragniemy przedstawić rozwiązania wynikające z konkretnych doświadczeń w sektorze metalowym, którego przedsiębiorstwa i klastry wzmacniają wszystkie duże regiony europejskie poprzez zatrudnienie, szkolenia i inne stwarzane możliwości. Sektor ten jest wszechstronny, prężny i innowacyjny, ma nadzwyczajną zdolność dostosowywania się do sytuacji i utrzymywania miejsc pracy w najprzeróżniejszych warunkach. Mógłby on być przykładem, jak znajdować rozwiązania zbliżających się wyzwani, a przede wszystkim, jak być liderem zmian.

5. Co należy zrobić w skali europejskiej?

5.1 Przemysł metalowy: mistrz w kategorii MŚP

5.1.1 Pomimo istnienia różnic regionalnych w wartościach absolutnych (np. przedsiębiorstwa niemieckie są zazwyczaj większe niż w innych częściach UE), sektor metalowy wyróżnia się w stosunku do innych gałęzi gospodarki pod względem dominacji i powszechności małych i średnich przedsiębiorstw.

5.1.2 Zdaniem EKES-u decydenci polityczni powinni jak najszybciej wziąć pod uwagę tę cechę i nie przechodzić nad nią do porządku dziennego. Ostatnie analizy dowodzą, że nie może ona być traktowana jako cecha marginalna sektora metalowego lub jako zbieg okoliczności, ale jako podstawowy czynnik, na którym opiera się siła całego sektora.

5.1.3 EKES zwraca się do Unii Europejskiej o to, by nadal dokładnie analizowała główne cechy tego sektora i jasno i precyzyjnie określiła, które z nich są dla niego korzystne, stanowią jego silne strony i są czynnikami tworzenia wartości dodanej w łańcuchu produkcji UE.

5.1.4 W dalszej kolejności Unia Europejska powinna przyjąć takie strategie polityczne dla MŚP, aby zaspokoić te konkretnie określone potrzeby. Należałoby określić optymalne działania i wzorcowe rozwiązania, w razie potrzeby przy użyciu narzędzi oceny porównawczej (*benchmarking*), tak aby zaspokoić specyficzne potrzeby MŚP europejskiego sektora metalowego. W ten

sposób można by udoskonalić i upowszechnić zalety i przewagi tego sektora i wesprzeć go, by utrzymał pozycję europejskiego lidera wśród przemysłowych MŚP.

5.1.5 Ponadto analizy dotyczące atutów tego sektora pozwoliłyby potwierdzić, że jest on główną siłą napędową innowacji przemysłowych w Europie, podkreślić jego przewagi oraz poprawić jego wizerunek, co jest niezbędne, by przyciągnąć do niego pracowników (przede wszystkim młodych). Potrzebna jest wizja polityczna, by przedstawić przemysł europejski w kontekście politycznym jako źródło tworzenia miejsc pracy i czynnik innowacyjny w łańcuchu przemysłowym.

W chwili, kiedy z różnych instancji administracyjnych w całej Europie płyną teoretyczne, retoryczne, a często także ogólnikowe obietnice, gdy chodzi o uwzględnienie znaczenia europejskich MŚP, istotne byłoby, aby zamiast wysuwać niejasne propozycje dotyczące jednolitego podejścia, precyzyjnie i szczegółowo określić praktyczne i realistyczne środki pozwalające zrozumieć, wzmocnić i chronić ten ważny sektor.

5.1.6 Ze względu na średnią wielkość przedsiębiorstw w sektorze metalowym większość jego pracowników nie ma dostępu do europejskich rad zakładowych lub europejskich sieci reprezentujących ich interesy. Jednakże większość przedsiębiorstw tego sektora działa w ramach europejskiego łańcucha wartości lub ma do czynienia z konkurencją ze strony innych przedsiębiorstw spoza Unii Europejskiej. Z tego względu płace, a także czas i warunki pracy w wielu wypadkach narażone są na bezpośrednią konkurencję. Mając na uwadze potrzebę uniknięcia różnic w zasobie informacji, EKES opowiada się za odpowiednim informowaniem we właściwym czasie, a także za zasięgnięciem opinii pracowników i upowszechnianiem dialogu społecznego. Z powodu znaczenia zatrudnienia w MŚP w Europie, polityka europejska powinna uwzględniać potrzeby tych pracowników.

5.2 Dostępność surowców, a zwłaszcza stali

5.2.1 Zapewnienie surowców po sprawiedliwych cenach ma kluczowe znaczenie dla przemysłu metalowego, gdyż surowce mają coraz większe znaczenie na przekształconym i zglobalizowanym rynku.

5.2.2 Ze względu na małe rozmiary, przedsiębiorstwa sektora metalowego z UE nie mogą konkurować w Unii pod względem kosztów pracy ani osiągać oszczędności skali, z których korzystają ich dostawcy, np. huty. W związku z tym muszą mieć dostęp do czynników produkcji – zwłaszcza surowców i energii – na konkurencyjnych warunkach rynkowych.

5.2.3 Ponadto EKES zaleca Komisji Europejskiej, by należała na przestrzeganie zasady wzajemności w stosunkach z krajami trzecimi i w związku z tym by przeanalizowała szereg czynników, które powodują, że pod względem dostępu do surowców przedsiębiorstwa z krajów europejskich są w gorszej sytuacji niż przedsiębiorstwa z innych krajów, np. z Chin, które ubiegają się o zakup złomu w Europie, podczas gdy przedsiębiorstwa europejskie nie mają takiego samego dostępu do zakupu złomu ze względu na zamknięty charakter danego rynku.

5.2.4 Ważne jest też, by wspierać ich potencjał w zakresie planowania i radzenia sobie z niestabilnością warunków rynkowych oraz przygotowania na różne możliwości rozwoju sytuacji (zarządzanie ryzykiem). Należy też dbać o to, by przepisy dotyczące hutnictwa europejskiego nie stanowiły przeszkody dla inwestycji w tym sektorze w Unii Europejskiej. Przechodzenie od umów wieloletnich lub rocznych do umów coraz bardziej krótkoterminowych lub coraz powszechniejszych transakcji jednorazowych najprawdopodobniej pogłębi te tendencje i stopniowo utrudni przedsiębiorstwom sektora metalowego planowanie. EKES zaleca instytucjom europejskim, by uwzględniły wspomniane tendencje, aby przygotować środki pozwalające na dostosowanie się MŚP sektora metalowego do coraz większej zmienności cen. EKES zaleca w szczególności, by wzięto pod uwagę ten istotny aspekt w opracowywaniu kolejnego komunikatu w sprawie europejskiej strategii dotyczącej surowców.

5.2.5 Ponadto EKES zwraca uwagę na postępującą koncentrację w sektorze wydobywania rudy żelaza i zwraca się do Komisji Europejskiej o uwzględnienie zagrożeń, jakie dla przemysłu europejskiego może stanowić powstanie wirtualnych monopolów na skalę światową. Europejski sektor hutnictwa, budowy maszyn i motoryzacji wskazał te zagrożenia w swoim stanowisku ogłoszonym w związku z zapowiedzią połączenia firm górniczych BHP Billiton Plc i Rio Tinto Plc.

5.3 Energia

5.3.1 Zapewnienie stałych dostaw energii ma żywotne znaczenie dla przemysłu metalowego w UE, co wymaga zapewnienia dostaw energii ze wszystkich źródeł na konkurencyjnych warunkach rynkowych.

5.3.2 Zbudowanie i sfinansowanie infrastruktury i niezbędnych połączeń transgranicznych, a także znoszenie barier na granicach między krajami, zwłaszcza w zakresie przesyłania energii elektrycznej, jest kluczem do zapewnienia konkurencji wśród dostawców i dystrybutorów.

5.3.3 W procesie podejmowania decyzji w dziedzinie polityki energetycznej istotne jest też ustanowienie właściwej równowagi między aspektem ekologicznym a skutkami gospodarczymi dla stabilności i cen dostaw. Równowaga ta ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności omawianego sektora.

5.4 Równe warunki konkurencji

5.4.1 Przedsiębiorstwa w UE stoją w obliczu rosnącej konkurencji międzynarodowej, zarówno na rynku wewnętrznym – w związku z produktami z importu – jak i na rynkach eksportowych. Ponadto bardzo zróżnicowane warunki w samej UE (np. ceny energii, procedury udzielania zezwoleń na działalność, warunki działalności) dodatkowo utrudniają sytuację. EKES apeluje do Komisji Europejskiej, by zagwarantowała równe reguły gry w konkurencji wewnątrzunijnej i międzynarodowej.

5.4.2 EKES zwraca się do Komisji Europejskiej o czuwanie nad zagwarantowaniem sprawiedliwej konkurencji z innymi krajami na szczeblu międzynarodowym.

5.4.3 Ponadto organy ds. konkurencji powinny zwracać dużo większą uwagę na nadużycia związane z różnicą między rozmiarami przedsiębiorstw sektora a wielkością jego klientów, zwłaszcza dostawców.

5.5 Finansowanie

5.5.1 W osiąganiu celów polityki przemysłowej bardzo istotna jest rola instytucji finansowych w związku z ponoszonym lub nieponoszonym przez nie ryzykiem i w związku ze stopniem ich dostępności.

Kryzys finansowy, który wpływa na perspektywy gospodarki realnej od końca 2008 r., dotknął również sektora metalowego. Popyt na kredyty był stosunkowo niewielki w niekorzystnym klimacie finansowym w 2009 r., jednak nagle poprawa prognoz w ciągu 2010 r. prowadzi stopniowo do wyczerpywania się finansowania przedsiębiorstw, gdyż rośnie zapotrzebowanie na kredytowanie. Braki te są dotkliwsze dla MŚP, które są niemal całkowicie uzależnione od finansowania przez banki. Przemysł metalowy, w którym dominują MŚP, jest zatem w trudnej sytuacji, mogącej przerodzić się w poważny kryzys.

5.5.2 Banki nie wahały się ponosić ryzyka związanego z inwestowaniem w fundusze zabezpieczające (hedgingowe) i inne papiery wartościowe, lecz są dużo ostrożniejsze, gdy chodzi o pełnienie ich podstawowej roli, jaką jest udostępnianie środków dla gospodarki realnej. Należy podkreślić, że sektor finansowy powinien być środkiem do osiągnięcia celów. Jeśli chodzi o sektor bankowy, to przygotowuje się on właśnie do wdrożenia unijnej dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych, która wywrze na banki dodatkowy nacisk i ograniczy działanie dźwigni finansowej oraz narzuci dużo bardziej restrykcyjne warunki co do podejmowania ryzyka. Przepisy te wymagają dokładnej analizy, aby uniknąć niekorzystnych skutków ubocznych dla dostępności kredytów dla całego sektora.

5.5.3 EKES z zadowoleniem przyjąłby lepsze podkreślenie potrzeby oferowania mechanizmów płynności finansowej dla przemysłu wytwórczego, w szczególności dla MŚP z tego sektora, co mogłoby zapoczątkować stosowanie lepszych praktyk w całej Europie.

5.5.4 Przemysł metalowy jest ważnym sektorem z punktu widzenia eksportu europejskiego. EKES z wdzięcznością powitałby środki wsparcia na rzecz rozwoju jego potencjału,

zwłaszcza na zwiększenie eksportu. Niektóre z tych środków powinny niewątpliwie dotyczyć poprawy dostępu do źródeł finansowania i kredytów eksportowych.

Bruksela, 21 października 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON
